

עפ"ג 21523/08 - מדינת ישראל נגד עיסאם ענאתי

בית המשפט המחוזי בירושלים שבתו כבית-משפט לערעוורים פליליים

עפ"ג 15-08-21523

לפני כב' השופטים - י' נעם, ר' פרידמן-פלדמן ומ' בר-עם

מדינת ישראל
באמצעות פרקליטות מחוז ירושלים

נגד
עיסאם ענאתי (עוצר)
ע"י ב"כ עו"ד מוחמד מחמוד

פסק דין

השופט ר' פרידמן-פלדמן:

1. ערעור על גזר דין של בית משפט השלום בירושלים (כבוד השופט דינה כהן-לקח) מיום 28.6.2015 בת"פ 15-05-38126, לפיו נגזר על המשייב עונש מאסר בפועל למשך חמישה חודשים מיום מעצרו, ומאסר על תנאי.

הערעור על קולת העונש מתיחס לתקופת המאסר בפועל שנגזרה על המשייב.

ההילכים בבית-משפט קמא:

2. המשייב הורשע, על פי הודהתו, בעבירה של ניסיון תקיפת שוטר בנסיבות מחמירות, לפי סעיף 274(1)(2)+(3) בצוירוף סעיף 25 לחוק העונשין תשל"ז-1977 (להלן: "החוק"), ובבעירת התפרעות לפי סעיף 152 לחוק.

על פי עובדות כתוב האישום המתוקן, ביום 17.5.2015 בשעות אחר הצהרים המאוחרות, באזורי שכם בירושלים, כמחאה על מצעד הדגלים שהתקיים לציוו יום ירושלים, החלה התפרעות של עשרות צעירים. במסגרת ההתרעות, ידו המתפרעים אבניים ובקבוקי זכוכית אל עבר כוחות המשטרה אשר נערכו באזורי דרך שכם.

עמוד 1

במהלך התפרעות, בשעה 04:19 או בסמוך לכך, הרים המשיב שתי אבני ביד ימין, וידה אותן עבר כוח משמר הגבול, אשר חסם את רחוב דרך שכם.

במעשיו האמורים ניסה המשיב לתקוף שוטרים בעת מילוי תפקידם, במטרה להכשילם בתפקידם, תוך שהוא מזמין בנסח קרב, ובצורתה של שניים או יותר, ובכוונה להפריע לשוטרים במילוי תפקידם. כן השתתף המשיב בהתקלות אסורה שהתחילה לבצע בה את מטרתה בהפרת השלום ויש בה כדי להטיל אימה על הציבור.

3. בית משפט קמא טענה המערערת למתחם ענישה בין 6 ל- 15 חודשים מאסר בפועל, וביקשה לנזור על המשיב עונש מאסר בפועל באמצעות המתחם.

המערערת התייחסה בטיעוניה לעונש הקבוע בחוק לעבירה של תקופת שוטרים - החל מעונש מינימום ועד חמיש שנים מאסר. כן טענה לנסיבות מחמירות בשל כך שמדובר באירוע מיוחד דגלים בעיר העתיקה ביום ירושלים, התפרעות שכלה השלכת בקבוקים. לגבי העונש בתוך מתחם הענישה, ביקשה להתחשב לפחות בהודאותו של המשיב, אשר לקח אחראיות למשעו, ולהומרה בעבר הפלילי של המשיב ובכך שלא מדובר בחור צער אלא אדם בן 28 שנים. כן טענה כי מדובר ב"מכת עיר" וכי יש צורך במסר מרთיע, הן לפני המשיב והן לפני אחרים, ובמסגר חיובי לפני השוטרים.

4. ב"כ המשיב טען למתחם ענישה בין חודשים מאסר קצרים בפועל ועד שמונה חודשים, וטען כי העונש הרاءו בתוך מתחם הענישה הינו חודשים מאסר.

בטיעונו התייחס להודאותו של המשיב, בהזדמנות הראשונה, שהיא בה חיסכון בזמן שיפוטו ולקיחת אחראיות, מבלתי שהובטח למשיב דבר. לדבריו מדובר בחור בן 28, נשוי, אב לילדה קטנה ואישתו בהריון. כן ציין כנסיבה לפחות את היותו של המשיב במעצר בחודש הרמדאן. בנוסף ציין כי איש לא נפגע ולא נגרם נזק ממשועו של המשיב.

לטענת ב"כ המשיב, הענישה הנוגגת אינה תואמת את מתחם הענישה שטווענת לו המערערת. לדבריו בבית המשפט גוזרים עונשים של כ- 3 חודשים מאסר.אמין למשיב יש עבר פלילי, אולם מצבו בעת העברות הקודמות היה שונה, אז לא היה בשוי.

5. בגור דין קבע בית-משפט קמא למתחם ענישה, לעבירות בהן הורשע המשיב, בין מספר בודד של חודשים מאסר בפועל ועד 13 חודשים.

בית המשפט התייחס לנסיבות האירוע, וקבע כי נתילת חלק ביידי אבני עבר כוחות משטרת, במהלך התפרעות רבת משתתפים, במועד רגש כמו יום ירושלים, טומנת בחובה סיכון ברור לחיים ולגוף של העוסקים במלאת אכיפת החוק, וכן פגיעה ממשית בסדר הציבורי ובעקנון שלטון החוק.

מאיידר, ציין, כי איש מהשוטרים לא נפגע, ואמנם התפרעות אירעה במועד רגש יחסית, אך מיקוד התפרעות לא היה במקום מיוחד כגון הר הבית.

לגביו מדיניות הענישה הנוגגת בעניין למתחם הענישה, ציין בית-משפט קמא כי בית המשפט נהגים להטיל עונשי מאסר מהחורי סוג ובריח, והפנה לפסיקה שבין מספר חודשים מאסר ועד 13 חודשים. בית המשפט ציין כי לא נמצא מקום לעמוד 2

לחרוג ממתחם זה לקולא או לחומרה.

לגביו העונש המתאים בתחום המשפט, התייחס בית המשפט לכל הנתונים שהביאו לפני הצדדים, כמפורט לעיל, וקבע כי עונשו של הנאשם יועמד מעל לרף התחתון של מתחם העונשה.

לפיכך כאמור, גזר בית-משפט קמא על הנאשם עונש מאסר בפועל לשורך חמשה חודשים, ולצדו מאסר על תנאי.

טייעוני הצדדים בערעור:

6. המערערת טוענת כי טעה בית-משפט קמא במתחם העונש שקבע, בהתחשב בנסיבות המחייבות של האירוע - ניסיון תקיפת שוטר בנסיבות חמירות, על דרך של ידיו אבנים לעבר כוחות משטרה, במסגרת התפרעות חמורה, במקום וגישה בעיר העתיקה, ביום רביעי ים ירושלים, במסגרת מצעד הדגלים המסורתית.

כן טוענת המערערת, כי טעה בית המשפט במקומו את העונש ההולם בשליש התחתון של מתחם העונשה. לטענתה, העונש שנגזר על הנאשם אין בו כדי לתת מענה לשיקולי ההרתעה הקבועים בחוק ולנסיבות המחייבות שמקורן בתחום מתחם העונשה, ובהן גילו המבוגר של הנאשם ועבבו הפלילי, שהוא מן העניין.

המערערת טוענת כי העונש שגזר בית-משפט קמא על הנאשם, אינו מבטא את חומרת המעשים, כפי שקבע בית המשפט - התפרעות במועד רביעי ו"נטילת חלק בתפרעות ידי אבנים לעבר שוטרים תומנת בחובה סיכון ברור **לחימם ולגופם של העובדים במלאת אכיפת החוק, וכן פגיעה ממשית בסדר הציבורי ובעקרון שלטון החוק".**

טעון עוד כי השיקולים לקולא שמנוה בית-משפט קמא, ובهم היותו של הנאשם אב לילדה קטנה, העובדה שהיא כלוא בחודש הרמדאן ושזה מאסרו הראשון, אין בהם שיקולים של ממש להקל בעונשו, לאחר שבחר לנוהג בצורה עברינית, אלימה ומסוכנת.

טעון גם כי העובדה שבעבר, בהרשעותיו הקודמות, בחר בית המשפט להעדיף את שיקולי השיקום, אין בה כדי להצדיק הקלה בעונשו גם באירוע הנוכחי.

אשר לעונש בתחום מתחם העונשה, טעון כי גילו המבוגר יחסית של הנאשם ועבבו הפלילי, הכלול עבירות אלימות כלפי שוטרים, ממקמים את הנאשם מעל אמצע מתחם העונשה.

המערערת טוענת כי עונש של חמשה חודשים מאסר, בנסיבות העניין, אינו הולם את חומרת העבירות ונسبות ביצוען, אין בו כדי להגן על האינטראס המוגן הבודד בבסיס העבירות, ואין בו כדי להרטיע. לטענתה, התוצאה העונשת מחייבת את מטרות העונשה המתחייבות ממעשיו של הנאשם.

המערערת טוענת עוד, כי בזמןם אלו, מדיניות העונשה הרואה הינה מאסר בפועל ממושך הרבה יותר. לדבריה, סעיף 274 לחוק, שעניינו תקיפת שוטר בנסיבות חמירות, קובע עונש מינימום של שלושה חודשים מאסר, והדבר מלמד על החומרה בה רואה המחוקק עבירה זו.

7. ב"כ המשיב חזר על טענתו לפיה הענישה הנוגגת בעבירות דומות הינה כשלשה חודשי מאסר בפועל. לדבריו, בשנה الأخيرة חלה החמרה בענישה, לאربעה או חמישה חודשים חדש מאסר בעניינים של בגירים. לדבריו, בית-משפט קמא לא טעה כשהעמיד את עונש המאסר על חמישה חודשים, וגם אם ראיו היה לקבוע עונש מאסר של שישה חודשים, לא מדובר בתחום התערכות של בית משפט שלערעו.

לטענת ב"כ המשיב, גם לגורסת המערערת, לפיה מתחם העונש ההולם עומד בין שישה לחמשה-עשר חודשים מאסר, אמצעו המתחם, אותו ביקשה המערערת, עומד על שבעה-שמונה חודשים, וההפרש אינו מצדיק התערכות. לדברי ב"כ המשיב, במקרה זה ישן נסיבות מקרנות, והעונש שנגזר על המשיב מואزن וראי.

דין והכרעה:

8. לאחר שמייעת טעוני הצדדים ועion בחומר שהוצג לפניינו, אנו סבורים כי העונש שנגזר על המשיב סופה מרמת הענישה הרואיה בנסיבות העניין, באופן מצדיק התערכות ערכאת הערעו.

9. לצורך קביעת מתחם העונש ההולם, יש להתייחס לערכים המוגנים העומדים בסוד העבירות - הגנה על שלום הציבור ובטחונו; שמירה על הסדר הציבורי; הגנה על שלמות הגוף ושמירת החיים. כמו כן יש להגן על אנשי כוחות הביטחון, העושיםليلות כימים להגנה על הציבור, לעיתים תוך סיכון חיים.

כבר נפסק, לא אחת, כי הסיכון הנשקף לביטחון הציבור מאיירומי אלימות קשים, של יידי אבני, ובכלל זה - לעבר שוטרים או כוחות הביטחון, מחזיב הטלת ענישה חמירה, בפרט כאשר הדבר נעשה על-רקע לאומני-אידיאולוגי. כן נפסק, כי ابن מהוות נשק קר ופגיעה עלולה לגבות מחיר דמים. משנה חומרה יש לראות בביצוע העבירות האמורות כלפי אנשי אכיפת החוק אגב התפרעויות רבות משתתפים, שכן באירועים אלו מתווסף גורם של התרסה נגד שלטונו החוק ומרות המדינה, מוגבר החשש מהסלמת האלים עד כדי סיכון בפיגועות בגוף או בנפש, גורמי אכיפת החוק נתקלים בקושי של ממש בהשלטת הסדר הציבורי. על-כן נדרש, כי בעבירות אלו תוטל ענישה חמירה, זאת הן משיקולי גמול והוקעת המעשים, הן מטעמים של הגנה על ביטחון הציבור מפני המשמי הנשקף ממבצעי המעשים, והן מטעמים של הרתעה אפקטיבית - אישית וככללית.

אשר לנסיבות ביצוע העבירות - עניינו באירוע חמור של התפרעות ותקיפת שוטרים, אירוע שיש בו נסיבות חמירות: המקום - התפרעות באזורי העיר העתיקה בירושלים, שער שכם; המועד - יום ירושלים; הזמן - מצעד הדגלים בו משתתפים מאות אלפיים לצוין יום ירושלים; המתפרעים - שירות צעירים אשר מיידים אבני ובקבוקי זוכחים לעבר כוחות המשטרה. גם חלקו של המשיב חמור - יידי שני אבני לעבר כוח משמר הגבול. המשיב ניסה לתקוף את השוטרים, כעולה מכתב האישום, ולמזלו, ולמזלם, מזימתו לא צלהה.

אשר לענישה הנוגגת - אכן, כפי שציין ב"כ המשיב, בעבר ניתנו בעבירות דומות גזר דין של שלשה חודשים מאסר. אך לצדדים, ניתנו גם עונשים חמורים יותר, הכל לפי נסיבות העניין.

כך, למשל, בעפ"ג 15-07-15980, **מדינת ישראל נ' אחמד עוויסאת (16.7.15)**, נגר על הנאשם בבית משפט

השלום עונש מאסר של שלושה חודשים ויום אחד לריצוי בפועל ומאסר על תנאי, בגין השתתפות בתפרעות וידוי אבנים לעבר שוטרים. מדובר היה בנאשם בן 22, ללא עבר פלילי. בית משפט שלערעור החמיר בעונשו של הנאשם והעמיד את המאסר על שישה חודשים. בגזר דין קבע בית המשפט:

"מדובר באירועים בהם מותקפים שוטרים אך בשל מילוי תפקידם כדין, על ידי המונ פורע המשליח לעברם אבנים, ובתקופה האחרונה נספו זיקוקים המכונינים לעברם. השוטרים, האמונים על בטחון הציבור והאמורים לשמור על זכויות הציבור, נחשפים לסכנה של ממש, ועל כן האינטרס הציבורי דוחק נסיבות אישיות. כפי שאזכור המערערת, פגיעות מסווג כזה צרכות להיתקל בקיור ברזל של אפס סובלנות. האינטרס הציבורי מחייב שוטרים יכולים למלא תפקידם ללא מORA ופחד, מדיניות של עונשה מכובידה ומרתיעה בגין אלימות נגד שוטרים משרתת אינטרס זה ועל כן היא ראויה... כל אלה מחייבים עונשה מחמירה וקפדנית כלפי אלה המבקשים לפגוע בשוטרים הממלאים תפקידם כדין, במיווד באירועים בהם נעשה שימוש באבנים, זיקוקים או חפצים אחרים..."

בעפ"ג 15-01-15, 33871-01-15, מדינת ישראל נ' אשך עזאייה (16.4.2015),ណון עניינו של נאשם, שהורשע בתקיפת שוטר בנסיבות מחמירות ובעברת התפרעות, בכר שידה אבנים לעבר שוטרים, שאחת מהם פגעה בשוטר. מדובר בנאשם נתול הרשותות קודמות, שבית משפט השלום גזר דין למאסר של שלושה חודשים ויום, מאסר על תנאי וקנס, לאחר שקבע את מתחם העונשה בין שלושה לחמשה-עשר חודשים מאסר. בערעור צין בית המשפט כי "תכן שהיא מקום קבוע מתוך עונשה שתקרתו גבוהה יותר, מכל מקום, לא היה מקום לגוזר עונשו של הנאשם על הצד הנמנן של המתחם. בית המשפט העמיד את עונשו על שבעה חודשים מאסר בפועל.

בעפ"ג 15-02-191-3015, מדינת ישראל נ' אמג'ד אגרוף (31.3.2015), הועמד מתחם העונשה, באירוע התפרעויות אלימות וידי אבנים וחפצים שונים בהר הבית, בין שבעה לבין שמונה-עשר חודשים מאסר, ועונשו של הנאשם הועמד, בערעור, על אחד-עשר חודשים מאסר, שלהם נוספים, במצטבר, שלושה חודשים מאסר, מהפעלת מאסר על תנאי שניית בתיק קודם בו הורשע.

10. כך יש להוסיף את העובדה שהתרעויות, תקיפות שוטרים וידי אבנים ובקבוקים הפכו לתופעה נפוצה בירושלים, וכי שצינה המערערת הם מהווים "מכת עיר".

עתה, ביום מתן פסק דין זה, ניתן אף לומר כי הפכו ל"מכת מדינה".

לאחרונה אף קבע החוקnik הוראת חיקוק בעניינים של מידי אבנים וחפצים לעבר שוטרים, העושים כן במטרה להפריע להם במילוי תפקידם, בהעמידו את העונש המקסימלי על חמיש שנות מאסר (סעיף 275א לחוק); ואולם, מובן כי פסק דין זה אינו מתייחס לתקן החוקיקתי.

11. בנסיבות אלה, מתחם העונשה שביקשה המערערת לקבוע, מאסר בפועל בין שישה לבין חמישה-עשר חודשים, הולם בזיקה לנסיבות הספציפיות של האירוע.

צוין כי אילו נגזר הדין היום, בגין אירוע דומה שהייתה מתרחשת בימים אלו - הרי שבהתחשב במצב הנוכחי, בריבוי אירועי יידי אבנים, התפרעויות ותקיפות שוטרים, היה אף מקום לקבוע מתוך עונשה גבוה יותר.

12. אשר לקביעת העונש בתחום מתחם העונשה - לזכותו של המשיב יש לזקוף את הودאותו. לחומרה יש להתחשב בגילו של המשיב, שאינו קטן או על סף קטינות אלא אדם בן 28, בעל משפחה, אב לילדה, שמצופה ממנו להיות שקול יותר מקטינים המעורבים בעבירות דומות. זאת ועוד, למשיב הרשעה קודמת מיום 11.6.2011, בהפרעה לשוטר במילוי תפקידו, וכן הרשעה משנת 2002 בעבירה של תקיפת שוטר כשהעברית מזוין בנסיבות חם או קר. מדובר בעבירות מסוימת, ולכך ממשמעות רבה בקביעת עונשו של המשיב.

בנסיבות אלה, צדקה המערערת בבקשתה להעמיד את עונשו של המשיב באמצעות מתחם העונשה, דהיינו עשרה וחצי חודשים מאסר.

13. לאחר שבית משפט שלערעור אינו מצה את הדין, ובהתחשב בכך שעל פי גזר דיןו של בית-משפט כאמור, היה המשיב צפוי לשחרר השבע מהמאסר, אנו מקבלים את ערעור המדינה ומעמידים את עונשו של המשיב על תשעה חודשים מאסר בפועל, החל מיום מעצרו. יתר חלקו של בית-משפט השלום עומד בעינם.

המציאות תשליך העתק פסק הדין לב"כ הצדדים ולשב"ס, ותכין פקודת מאסר מתוקנת לחתייתנו.

יש להסביר תשומת לב שב"ס להארכת תקופת המאסר.

ניתן היום, א' בחשוון התשע"ו, 14 באוקטובר 2015, בהיעדר הצדדים (על-פי הסכמתם).

משה בר-עם, שופט

רבקה פרידמן-
פלדמן, שופטת

ירם נעם, שופט